

Inspiratie voor goede mantelzorgondersteuning en vrijwilligerszorg. Een uitgave van Mezzo, 2011

Negentig procent van de mensen die voortaan minder AWBZ-begeleiding ontvangen, vindt hiervoor geen langdurige oplossing in eigen kring.

OVERHEVELING AWBZ-BEGELEIDING VOORBEREIDEN

>> PAGINA 2

COMPENSATIEPLICHT OOK VOOR MANTELZORGERS

>> PAGINA 3

SOCIAAL NETWERK OPBOUWEN MET HULP

>> PAGINA 4

SAMENWERKEN BIJ RESPIJTZORG

>> PAGINA 5

ACTIEF MANTELZORGERS BEREIKEN

>> PAGINA 6

EN VERDER:

'WAAROM BIJ ELKE AANVRAAG WEER ALLES NATREKKEN?' >> PAGINA 2

DICHTBIJ WONEN ONTLAST MANTELZORG >> PAGINA 7

MEZZO: SAMENWERKINGS-PARTNER INFORMELE ZORG >> PAGINA 8

DE TOEKOMST VAN DE INFORMELE ZORG

'Niet bezuinigen op ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerszorg'

Gemeenten hebben steeds meer taken. Zo ook ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Mezzo, de landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg, is bezorgd over de huidige ontwikkelingen.

'Tachtig procent van alle zorg wordt thuis gegeven. Als de toegang tot formele zorg moeilijker wordt, wordt dat alleen maar meer,' voorziet Mezzo-directeur Jancor de Boer. 'Maar op de ondersteuning van mensen die voor een ander zorgen wordt bezuinigd. De gevolgen daarvan zie je niet direct, pas als het te laat is: als hulpvragers die een vrijwilliger nodig hebben op wachtlijsten komen of nergens terecht kunnen, als mantelzorgers afhaken omdat ze overbelast zijn. Zorgvragers moeten dan meer gebruik maken van formele zorg, en dat is veel duurder.'

Optimaal ondersteunen

De gemeente Apeldoorn moet fors bezuinigen: 30 miljoen op een begroting van 500 miljoen. 'Toch bezuinigen we niet op mantelzorgondersteuning en vrijwilligerszorg,' zegt wethouder Paul Blokhuis. 'Op rijksniveau wordt fors bezuinigd op de formele zorg. Dan moet je mensen die in het informele circuit zorg bieden, zowel mantelzorgers als zorgvrijwilligers, optimaal ondersteunen om het aan te kunnen. Veel mantelzorgers zijn al overbelast. Als je niet oppast heb je straks een heel leger mantelzorgers met een burn-out.'

Het mantelzorgsteunpunt in Apeldoorn bereikt zo'n duizend mantelzorgers. 'Dat aantal is in een paar jaar tijd heel snel gegroeid,' vertelt Blokhuis. 'Toch bereiken we nog lang niet alle mantelzorgers, bovendien groeit het aantal mantelzorgers. Alleen dat al is reden genoeg om niet te bezuinigen op de mantelzorgondersteuning in een tijd waarin er alleen maar een groter beroep op die mensen wordt gedaan.'

Roan Doeksen aan het werk op het kunstatelier. Voor logeeropvang kan hij nergens meer terecht in de regio.

Meedenken

Geld is niet het enige. Dina Doeksen woont in Voorschoten; haar zoon Roan heeft een progressieve spierziekte. Ze deed mee aan een bewustwordingsgesprek dat haar gemeente organiseerde. 'Daarin spraken beleidsmedewerkers met burgers. Ze ontdekten dat ze veel beter kunnen luisteren naar wat burgers willen. Het lijkt soms of ambtenaren alleen hun bureau kennen en niet weten hoe het is om met een rolstoel door het huis te gaan.'

Door je iets meer verplaatsen in de burger kun je beter meedenken over een oplossing.'

Dina Doeksen ondervindt zelf de gevolgen van de efficiëncyslag. 'Roan gaat doordeweeks naar een kunstatelier in een dagopvang. In het weekend ging hij eens per maand naar een logeeropvang. Prettig, want met Roan in huis is het altijd druk. Hij had het er erg naar zijn zin. Maar door een fusie van de zorgorganisatie bestaat de logeergroep nu uit mensen met een zware verstandelijke beperking. Roan kon dat niet meer opbrengen en mij deed het pijn aan mijn hart. We hebben het gestopt. Nu kan Roan nergens meer terecht, er is geen enkele respijtplaats meer in de regio voor mensen met een lichamelijke beperking. Dat missen we allebei heel erg.'

Gemeenten

Gemeenten hebben veel aandacht voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg. Toch komt uit recente onderzoeken naar voren dat in tal van opzichten het ondersteuningsaanbod nog onvoldoende ontwikkeld is. Zo zijn de Wmo-basisfuncties voor prestatievelid 4 nog lang niet volledig in het Wmo-beleid overgenomen. 'Bovendien staan gemeenten voor een nog grotere uitdaging nu zij dezelfde Wmo-taken moeten uitvoeren maar tegelijkertijd moeten bezuinigen op het Wmo-budget,' zegt Jancor de Boer. 'En dat terwijl het aantal mensen dat langdurig en intensief voor elkaar zorgt de komende jaren verder stijgt. Bij deze groep is de kans op overbelasting het grootst. In plaats van te bezuinigen op informele zorg moeten we er juist in investeren.'

De Boer vindt verder dat het soebatten over faciliteiten door vrijwilligersorganisaties moet stoppen. 'Deze organisaties zijn onmisbaar omdat ze mensen in sociaal isolement helpen. Ook zorgvragers die geen mantelzorger hebben. Ze bieden bovendien respijt aan mantelzorgers die door de zorg voor een ander zelf niet meer kunnen participeren in de samenleving. De organisaties werken met kleine budgetten. Ik wil gemeenten oproepen daar niet op te bekniptelen.'

Inspirerende voorbeelden

Het is belangrijk dat de eigen kracht van burgers versterkt wordt. Mezzo ziet inspirerende voorbeelden van gemeenten die samen met organisaties in formele en informele zorg experimenteren met nieuwe werkwijzen. Deze krant schetst een aantal van die voorbeelden.

Hoe bevordert u een goede overheveling van begeleiding en dagbesteding naar uw gemeente?

1. Ga bij beleidsvoorbereiding niet alleen in gesprek met zorgaanbieders van begeleiding en dagbesteding, maar vooral ook met de ervaringsdeskundigen als cliënten en mantelzorgers, die weten wat zij nodig hebben. En zo mogelijk ook met zorgvrijwilligers.
2. Voorkom bureaucratie door bij de indicatiestelling vooral te kijken naar de totale situatie en betrek de mantelzorger als belanghebbende bij de indicatie. Zo kan maatwerk geleverd worden.
3. Samenwerken met andere gemeenten kan geld besparen. Bijvoorbeeld bij voorzieningen voor specifieke cliëntgroepen, zoals gezinnen met een autistisch of een meervoudig gehandicapt kind, of allochtone ouderen.

Wilt u weten hoeveel mantelzorgers uw gemeente telt? Kijk op mezzo.nl/wmo.

AWBZ-BEGELEIDING EN DAGBESTEDING NAAR WMO

De nadelige gevolgen van overheveling beperken

In 2013 worden begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ overgeheveld naar de Wmo. Mensen om wie het gaat vrezden deze zoveelste verandering in korte tijd. Bij de vorige AWBZ-pakketmaatregel heeft het Wmo-loket in Ede iedereen individueel benaderd om te helpen bij het zoeken naar een oplossing.

Veel mensen hebben het zwaarder gekregen door de bezuiniging op de AWBZ-begeleiding. Dat blijkt uit de laatste meldactie van de gezamenlijke patiënten- en cliëntenorganisaties. Negen-tig procent van de melders vindt in de eigen kring, met mantelzorg dus, geen langdurige oplossing voor het verminderen van de begeleiding. De meldactie liep twee jaar; er zijn 7500 ervaringen verwerkt.

Minder adempauze

Uit de meldingen blijkt dat begeleiding vaak onmisbaar is als mensen minder zelfredzaam zijn. Begeleiding bevordert de participatie en het kunnen onderhouden van contacten. Ook mantelzorgers zijn getroffen, bijvoorbeeld als hun naaste minder vaak of niet meer naar een dagopvang kan. Daarnaast betekent een korting op het pgb of minder recht op kortdurend verblijf in een instelling dat de mantelzorger de zorg minder vaak of soms helemaal niet meer tijdelijk kan overdragen. Dat verhoogt de kans op overbelasting. Bovendien zorgt de aanhoudende golf van nieuwe maatregelen tot onzekerheid en bezorgdheid.

Nadelige effecten beperken

De gemeente Ede heeft bij de vorige AWBZ-pakketmaatregel geprobeerd de nadelige effecten voor burgers te beperken. 'We hebben eerst de zorgaanbieders uitgenodigd om inzicht te krijgen in de gevolgen maar dat leverde onvoldoende resultaten op,' vertelt Lummie Kaptein, programmamanager Wmo van de gemeente Ede. 'Daarom hebben we toen een brief gestuurd naar iedereen die minder zorg geïndiceerd kreeg. We boden aan om samen na te gaan of er misschien op andere gronden nog een CIZ-indicatie mogelijk was, en zo niet, of er vanuit de Wmo een collectieve of individuele voorziening mogelijk was. We hebben tegelijk extra subsidie verstrekt aan de Stichting Welzijn en Ouderen, het Steunpunt Mantelzorg uitgebreid en aan vrijwilligersorganisaties een stimuleringsbudget toegekend. Ook is er als nieuwe collectieve Wmo-voorziening een huiskamer voor licht dementerenden geopend.'

Voorbereiden

Met het oog op de komende overheveling van AWBZ-zorg naar de Wmo hebben de 32 grootste steden, waaronder de gemeente Ede, een verkennend onderzoek laten doen onder de zorg- en welzijnsinstellingen. Ede begint nu zelf met een vervolgonderzoek om de overheveling zo goed mogelijk te kunnen voorbereiden. De gemeente gaat verder onderzoeken om welke zorg het gaat, in welke omvang en wie er gebruik van maken.

'Waarom bij elke aanvraag weer alles natrekken?'

Hetty Lesschen-van Barneveld uit Wadinxveen is 28 jaar geleden volledig verlamd geraakt en kan niet meer praten; geestelijk is ze wel helemaal in orde. 'We willen allebei dat ze zo lang mogelijk thuis kan blijven wonen,' vertelt haar man, Thale Lesschen. Een beroep doen op voorzieningen die daarbij helpen betekent altijd weer de weg vinden langs bureaucratische obstakels. 'Bij de invoering van de Wmo werd huishoudelijke hulp pas toegewezen nadat ik bezwaar had gemaakt tegen een afwijzing.'

'Ik heb mijn echtgenote meegenomen naar een voorlichtingsavond over mantelzorg van het Wmo-loket. Dat heeft geholpen, de Wmo-medewerkers kennen haar nu.'

'Enige tijd geleden deed ik een aanvraag om een nieuwe auto aan te passen voor de rolstoel, net als zeven jaar geleden. De aanvraag werd eindeloos bekeken voor hij werd toegekend. Het kost allemaal veel tijd en gedoe. In situaties als bij ons weet je zeker dat het nooit beter zal gaan. Waarom moet dan alles weer opnieuw nagetrokken worden? Ik heb

Thale en Hetty Lesschen moesten meer dan eens bezwaar aantekenen voordat erkend werd dat hun verzoek om zorg of een voorziening terecht was.

mijn echtgenote meegenomen naar een voorlichtingsavond over mantelzorg van het Wmo-loket. Dat heeft geholpen, de Wmo-medewerkers kennen haar nu.'

'Vorig jaar zouden we in de AWBZ-begeleiding gekort worden op basis van een telefonische indicatie. Ik heb bezwaar aangetekend en kon toen langs-

komen voor een gesprek. De korting is grotendeels teruggedraaid. Die uren dat er thuis begeleiding voor mijn vrouw is, kan ik zelf wat doen. Ik sport regelmatig, ook vaak wedstrijden. Zo kan ik de accu weer opladen. Ja, ik vrees voor wat er ons te wachten staat als de begeleiding wordt overgeheveld naar de gemeente.'

92%

Van de mantelzorgers met ondersteuning vindt 92% dat de ondersteuning positieve effecten heeft; 83% kan de zorg beter aan. Bijna tweederde ziet effecten bij degene aan wie zij hulp geven, zoals uitstel van een tehuisopname. (Op weg met de WMO, SCP 2010.)

Beroep op informele zorg neemt toe

De vraag naar informele zorg groeit. Verschillende ontwikkelingen in de samenleving zijn daarvan de oorzaak:

- het aantal chronisch zieken neemt toe;
- de indicatiestelling voor formele zorg wordt strenger;
- zorgvragers blijven langer zelfstandig wonen met bijpassende zorg (extramuralisering van de zorg);
- de opnameduur in ziekenhuizen wordt steeds korter;
- het aantal eenpersoons huishoudens neemt toe (individualisering);
- het aantal ouderen neemt toe (vergrijping).

Compensatieplicht Wmo van toepassing op mantelzorg

Ervoor zorgen dat mantelzorgers zo goed mogelijk hun eigen leven kunnen voortzetten, naast de zorg die ze geven. Met de mantelzorg bekijken welke belemmeringen zij ondervinden en die zoveel mogelijk wegnemen. Dat zijn gemeentelijke taken die voortvloeien uit de compensatieplicht in de Wmo.

In de gemeente Elburg heeft het Steunpunt Mantelzorg al bij de start van de Wmo bij mantelzorgers gepeild waaraan zij het meeste behoefte hebben. Dat bleek te gaan om ondersteuning bij zorgtaken, respijtzorg, ondersteuning bij regeltaken, sociaal-emotionele ondersteuning en hulp bij problemen met vervoer en wonen.

Bert van Apeldoorn vertegenwoordigt in de Elburgse Wmo-raad de mantelzorgers en de vrijwilligersorganisaties. 'Mantelzorgers zijn zeer tevreden over het Wmo-loket,' vertelt hij. 'Het wijst hen goed de weg naar instanties en helpt goed bij het invullen van aanvragen. Dat verlicht de regeltaken van mantelzorgers. Ook de reguliere hulp, zoals huishoudelijke hulp en woningaanpassing, vinden zij goed geregeld.'

Bert van Apeldoorn (rechts) tijdens een bijeenkomst van de mantelzorgerscontactgroep. Deze bestaat uit mantelzorgers die zich inzetten voor de verbetering van het beleid en uitvoering van de Wmo in Elburg.

Tevreden?

Dit jaar stelt Elburg een nieuw Wmo-beleidsplan op. Als voorbereiding daarop inventariseert de Wmo-raad de tevredenheid van zoveel mogelijk mantelzorgers over het Wmo-loket. Van Apeldoorn is benieuwd wat de inventarisatie zal uitwijzen over huisbezoek. 'Krijgen mantelzorgers in alle gevallen

een huisbezoek van een Wmo-loketmedewerker als dat nodig is? Het gebeurt bij ingewikkelde zorgsituaties. Maar we weten niet of het altijd gebeurt als het nodig is.' Huisbezoek kan bijvoorbeeld veel inzicht geven als iemand aanpassingen in huis aanvraagt

maar aangeeft dat er verder niets nodig is omdat het allemaal goed gaat. Tijdens het huisbezoek kan dan ook met de mantelzorgers worden gesproken. Vindt die ook dat het goed gaat, heeft hij of zij misschien behoefte aan respijt of andere ondersteuning?

Positief

'Een positieve ontwikkeling is dat de gemeente het initiatief heeft genomen om een vrijwilligersorganisatie op te richten waar mantelzorgers terecht kunnen voor respijtzorg. Hulp bij een formulier invullen is beslist zinvol, maar alleen met respijtzorg neem je de zorg echt even helemaal weg bij de mantelzorg,' gaat Van Apeldoorn verder. 'In Elburg zijn verschillende vrijwilligersorganisaties die enige respijtzorg leveren, maar één die zich speciaal richt op respijtzorg ontbreekt nog. We moeten afwachten of het lukt. Niet alleen moet je voldoende vrijwilligers vinden, ik hoor ook vaak van mantelzorgers dat zij de zorg beslist niet aan een ander willen overdragen. Je moet mantelzorgers dus erover informeren dat respijtzorg hen kan helpen de zorg langer vol te houden. De praktijk is dat bij aanvragen voor zorg, aanpassingen of hulpmiddelen, ook als dat door een mantelzorgers wordt gedaan, respijtzorg niet direct aan de orde komt. Wel maken de mantelzorgersconsulenten in Elburg deel uit van het Wmo-loket zodat mantelzorgers meteen in beeld komen, en de mantelzorgers en de consulent van elkaars bestaan weten.'

Compensatieplicht voor mantelzorg

De VNG noemt in de toelichting op de modelverordening Wmo, uitgebracht in december 2010, uitdrukkelijk dat de compensatieplicht uitgebreid kan worden tot mantelzorgers. De compensatieplicht betekent dat een mantelzorgers ook op eigen naam een Wmo-voorziening kan aanvragen. Dat is bijvoorbeeld van belang als een Elburger intensief zorgt voor iemand in Harderwijk en daardoor zelf huishoudelijke hulp nodig heeft. Of als iemand in Elburg aanpassingen in zijn huis wil om iemand uit Harderwijk in huis te nemen om voor te zorgen. 'Zulke complexe situaties ken ik niet,' besluit Van Apeldoorn. 'Wel is een zwaarbelaste mantelzorgers onlangs verhuisd naar een gemeente in de buurt: de beide gemeentes hebben toen uitvoerig contact gehad met als gevolg dat de regelingen naadloos overgenomen zijn.'

Hoe kunt u de compensatieplicht voor mantelzorgers goed invullen?

1. Betrek de mantelzorgers bij de Wmo-aanvraag van degene die hij verzorgt, om zo een realistisch beeld te krijgen van diens draaglast en draagkracht, en van een eventuele eigen ondersteuningsvraag.
2. Train de gespreksvoerder in het oog en oor hebben voor alle aspecten van het mantelzorgers. Neem, als de mantelzorgers bij het gesprek betrokken is, in het gespreksverslag op wat hij nodig heeft.
3. Er kunnen situaties zijn waarin een gezamenlijk gesprek niet wenselijk is, bijvoorbeeld omdat de mantelzorgers zich dan niet durft uit te spreken. Maak het mogelijk dat de mantelzorgers een gesprek heeft zonder degene die hij verzorgt.
4. Door in het Wmo-beleid mantelzorgers te benoemen als direct belanghebbende voor de compensatieplicht kunnen zij op hun eigen naam een aanvraag indienen. Dit hebben bijvoorbeeld mantelzorgers nodig die zorgen voor iemand die in een andere gemeente woont of die zorgen voor meerdere naasten, om ondersteuning te krijgen.

Kijk voor meer informatie op mezzo.nl/wmo.

2,6 miljoen

In Nederland zorgen 2,6 miljoen mensen langdurig of intensief voor een ouder, partner, kind of kennis die hulp nodig heeft. 1,1 miljoen mantelzorgers doen dit meer dan acht uur per week en langer dan drie maanden. 450.000 mantelzorgers voelen zich zwaarbelast of overbelast. (*Mantelzorg uit de doeken, SCP 2010.*)

Pilot gemeente: meedoen in sociaal netwerk voorkomt eenzaamheid

De pilot toonde aan dat mensen het vanzelfsprekend vinden om elkaar te helpen.

Met een goed sociaal netwerk leven we gezonder, bereiken we meer en oordelen we positiever over ons leven. Een pilot in Hellendoorn laat zien dat eenzaamheid veelal opgelost kan worden door iemand opnieuw met burens, familie en kennissen in contact te brengen.

‘We hebben als gemeente de ambitie om het welzijn zo goed mogelijk te ondersteunen. Je helpt mensen ermee en het voordeel is ook dat ze minder zorg nodig hebben. De Wmo bood kansen om de zelfredzaamheid van meer mensen te vergroten,’ vertelt de Hellendoornse wethouder Johan Coes. Zijn gemeente is samen met de Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel, die actief is in Hellendoorn en omliggende gemeenten, in 2009 een pilot gestart om vereenzaamde mensen te helpen weer een sociaal netwerk op te bouwen. Een vrijwilliger - de netwerkcoach - gaat met degene die zijn sociale netwerk wil opbouwen na wie er vroeger tot de familie-, vrienden- en kennissenkring behoorden. Vervolgens wordt bekeken met wie het contact weer hernieuwd kan worden. Ook wordt gezocht naar mogelijkheden om nieuwe contacten op te doen. Iemand kan bijvoorbeeld een oude hobby weer oppakken of activiteiten ontplooiën die passen bij zijn belangstelling. In een periode van zes tot negen maanden helpt de vrijwilliger iemand zo opnieuw het sociale netwerk op te bouwen.

Berusting

‘Ouderen en mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking of chronische ziekte zien soms in de loop van de jaren hun sociale netwerk afbrokkelen. Ze berusten erin, vermijden contacten en leren af om te vertrouwen op anderen,’ zegt Mirjam Heezen, projectcoördinator Sociale Netwerken van de Stichting Vrijwillige Thuiszorg Overijssel. ‘Die terughoudendheid in het contact met anderen hangt vaak samen met de wens om onafhankelijk te blijven. Een beroep doen op anderen wordt ervaren als beschamend of zwak.’

Eye-opener

‘De pilot laat zien dat vereenzaamde mensen veel meer mensen kennen dan ze veronderstelden,’ belicht Johan Coes. ‘De bereidwilligheid van die anderen om te helpen was een eye-opener. Mensen vinden het vanzelfsprekend, ze beseffen dat we elkaar nodig hebben. Alleen is het probleem van mensen in isolement dat zij anderen niet meer zo goed iets durven te vragen.’ Ook in groepsverband helpt de Vrijwillige Thuiszorg mensen uit hun isolement, bijvoorbeeld met koffieochtenden voor

vereenzaamde ouderen die graag weer eens iemand ontmoeten, of een ontmoetingsgroep van ouders van kinderen met autisme. ‘De aanleiding is altijd een vraag van onze cliënten,’ licht Mirjam Heezen toe. ‘Vaak helpen we bij het starten van zo’n groep, daarna nemen de mensen het zelf over. Deelnemers doen daar soms ook nieuwe vriendschappen op en zoeken elkaar ook buiten die bijeenkomsten op.’

Op gang brengen

Aan de tweejarige pilot hebben de gemeente Hellendoorn en de provincie Overijssel elk € 55.000 bijgedragen. ‘Dat was nodig om het op gang te krijgen,’ legt Coes uit. ‘Het kost menskracht om uit te zoeken hoe je het aanpakt en om mensen voor wie het bedoeld is te vinden via bezoeken aan huisartsen, kerken, enzovoorts.’ De netwerkcoaches gebruiken de methodiek *Natuurlijk, een netwerkcoach!* als richtsnoer. Eerst hebben coördinatoren van Vrijwillige Thuiszorg zelf enkele mensen geholpen hun netwerk op te bouwen. Nadat ze zelf hadden ondervonden hoe zoiets in zijn werk gaat, hebben ze twaalf vrijwilligers geschoold tot netwerkcoach. Binnenkort gaat een tweede groep van start. ‘Het zijn over het algemeen hoger opgeleide vrijwilligers, ze zijn erg gemotiveerd,’ constateert Heezen.

In de tweejarige pilot zijn 27 mensen individueel begeleid en hebben 54 mensen door groepsbijeenkomsten hun netwerk uitgebreid. Ina Hoogsteder, directeur van de Vrijwillige Thuiszorg: ‘Ik ben blij dat Hellendoorn de ondersteuning van sociale netwerken dit jaar in het reguliere Wmo-pakket heeft opgenomen. En dat ook zes omliggende gemeenten - na intensieve lobby - vanaf dit jaar meedoen; drie jaar lang betaald de provincie daaraan mee.’

Contact

‘Door de reuma ging ik er steeds minder op uit. Ook nodigde ik thuis nauwelijks nog mensen uit want soms gaat koffie schenken al niet zonder knoeien. Wil, mijn vrijwillige netwerkcoach, hielp me om weer contact te zoeken met mensen en af en toe hulp te vragen.’ Mieke

Hoe kunt u de vorming van sociale netwerken bevorderen?

1. Zoek samenwerking met andere gemeenten. Regionaal werken aan sociale netwerken maakt het product goedkoper omdat ontwikkeling en overhead niet per gemeente betaald hoeven te worden.
2. Onderzoek of uw provincie een gemeente-overstijgend project wil co-financieren. Sociale netwerken dragen bij aan het welbevinden van burgers en het meedoen in onze samenleving. Dat is voor een aantal provincies een relevant thema.
3. Werk met structuur: bevorder een methodische aanpak en bedenk vooraf welke partijen een rol kunnen spelen.
4. Potentiële netwerkcoaches zijn te vinden bij lokale en regionale vrijwilligersorganisaties en via steunpunten mantelzorg.
5. Bevorder de deskundigheid. Vrijwilligers kunnen getraind worden tot netwerkcoach. Beroepskrachten van vrijwilligersorganisaties kunnen getraind worden in de manier waarop ze deze ondersteuning kunnen aanbieden. Gebruik als basis het 10-stappenplan *Natuurlijk, een netwerkcoach!*, te vinden in de bibliotheek op mezzo.nl.

34.500

Jaarlijks worden naar schatting 34.500 mensen ondersteund door organisaties voor intensieve vrijwilligerszorg (Vrijwillige Thuiszorg, Buddyzorg, Vriendendiensten). De vraag is groter dan het aanbod. Mezzo schat de totale hulpvraag van deze zorg op 40.000 tot 50.000 mensen per jaar.

Je moet af en toe vrij kunnen zijn

Naast respijtzorg door beroepskrachten is er ook respijtzorg die door vrijwilligers wordt gegeven. In Delft staat deze zorg goed op de kaart.

Mantelzorgers moeten af en toe de zorg helemaal aan een ander kunnen overdragen. Het geeft hen wat tijd voor zichzelf en helpt om de zorg vol te houden. 'Respijtzorgvoorzieningen in de formele zorg, zoals dagopvang en logeeropvang, zijn onmisbare voorzieningen. Daarnaast bestaat er vrijwillige respijtzorg, die voegt iets extra's toe aan het leven van de mantelzorgers en de zorgvrager en geeft het leven kleur,' legt Janny Gort uit. Zij is coördinator respijtzorg bij het Startpunt wonen-zorg-welzijn in Delft. 'Een vrijwilliger komt bijvoorbeeld elke week bij de zorgvrager thuis, of ze gaan samen ergens heen. Dat is prettig voor de zorgvrager én voor de mantelzorgers, die er dan even tussenuit kan.' Deze zorg past in de Wmo: dankzij vrijwillige respijtzorg blijven mensen participeren in de samenleving.

Vrijwilligerszorg voegt iets toe aan het leven van de mantelzorgers en de zorgvrager.

Weinig bekend

'We merkten dat respijtzorg weinig bekend is bij mantelzorgers. En als ze wel weten dat het bestaat, zijn ze vaak bang dat ze de zorgvrager in de steek laten wanneer ze de zorg tijdelijk overdragen,' vervolgt Gort. 'Ook zien ze er tegenop om weer van alles te moeten regelen. We beseffen dat er meestal veel tijd en meer dan één gesprek nodig is voordat een mantelzorgers ja zegt tegen respijtzorg. Mede daarom hebben we Maatjes voor Mantelzorgers opgezet: vrijwilligers die drie tot zes maanden de mantelzorgers aandacht geven. Ze luisteren, denken mee en kunnen

tips geven. Soms ondernemen maatjes en mantelzorgers iets voor de gezelligheid. Een maatje kan ook helpen het eigen sociale netwerk van de mantelzorgers en de zorgvrager aan te spreken.'

Voor zorgvrager én mantelzorgers

'Ook vrijwilligerszorg die primair zorgvragers helpt, kan de mantelzorgers even respijtzorg geven,' zegt Helma Steketee, Wmo-beleidsmedewerker bij de gemeente. 'De gemeente Delft subsidieert onder meer Buddyzorg, Vrijwillige Thuishulp en de Stichting Alzhei-

mer.' Al deze organisaties hebben hun eigen vrijwilligers met een voorliefde voor een bepaald soort hulp, licht Janny Gort toe: 'Zo kunnen we uiteenlopende hulpvragen goed beantwoorden. Vrijwilligers van Buddyzorg zijn er voor mensen die getroffen zijn door een ziekte en opeens moeten leren omgaan met beperkingen of een totaal veranderd toekomstperspectief. Vrijwilligers van Stichting Alzheimer kunnen goed omgaan met mensen met dementie. Vrijwillige Thuishulp heeft onder meer vrijwilligers die graag helpen in gezinnen met een gehandicapt kind.'

Tijdsbesparing

'Delft heeft respijtzorg in het Wmo-beleid opgenomen,' vervolgt Steketee. 'En we werken samen met de omliggende gemeenten Pijnacker, Nootdorp en Midden-Delfland. Per gemeente zijn er detailverschillen maar in hoofdlijnen hebben we een gezamenlijk beleid. We ontwikkelen een regiovisie op de versterking van de informele zorg. Ook zijn we bezig de subsidiecyclus onderling af te stemmen en te vereenvoudigen. Zo hoeven de vrijwilligersorganisaties zich straks niet meer in elke gemeente afzonderlijk te presenteren. We gaan naar een soort carroussel op één dag, zodat de subsidiegesprekken tussen al de organisaties en de verschillende gemeenten allemaal op één dag plaatsvinden. Dat bespaart iedereen tijd.' Daarnaast onderhoudt Steketee zelf structureel contact met de vrijwilligersorganisaties. Die hebben elke drie maanden gezamenlijk overleg waarbij zij zoveel mogelijk aanwezig is. 'Zo kun je signalen oppikken, horen waar ze tegenaan lopen, hoe het contact is met zorginstellingen, en zo meer. Dan weet je wat er speelt.'

Energie

'Monique, dialyseert thuis. Haar man Eric moet haar daar elke avond en nacht bij helpen. Nu slaap ik soms bij hen zodat Eric ook eens vrij heeft. Ik vind het gezellig, en Monique en de kinderen merken dat Eric nu meer energie heeft.' Sandra, vriendin van Monique.

Landelijke respijtwijzer

Nieuw: respijtwijzer.nl, het eerste landelijke overzicht van respijtzorgvoorzieningen door beroepskrachten en vrijwilligers, zowel buitenshuis als thuis. Er is ook informatie te vinden over alle soorten respijtzorg en financieringsmogelijkheden. Burgers vinden op respijtwijzer.nl snel inzicht in het aanbod in uw gemeente. Een banner voor een link op uw website is te vinden op respijtwijzer.nl/banners.

21%

Van de mantelzorgers van Wmo-aanvragers ervaart 21% beperkingen bij de vrijetijdsbesteding buitenshuis als gevolg van de mantelzorg, 15% ontmoet door de mantelzorg minder vrienden, familie of kennissen of komt minder aan hobby's toe. (Op weg met de WMO, SCP 2010.)

Hoe kunt u respijtzorg goed organiseren?

1. Ga met het zorgkantoor en regionale partijen na of er voldoende aanbod is van respijtzorg door beroepskrachten en vrijwilligers: zowel aan huis als buitenshuis, afgestemd op alle verschillende doelgroepen, incidenteel en structureel, kort- en langdurend.
2. Voorkom wachtlijsten voor de formele respijtzorgvoorzieningen. Laat instellingen die een plaats toezeggen daar ook een garantie voor afgeven. Zorg zonnig voor passend vervoer naar een respijtzorgvoorziening.
3. Zorg voor een goede financiering voor organisaties voor vrijwilligerszorg. Daardoor kunnen zij voldoende vrijwilligers werven, een zorgvuldige selectieprocedure volgen en ervoor zorgen dat een vrijwilliger en hulpvrager goed bij elkaar passen.
4. Laat het Wmo-loket burgers goed informeren over de mogelijkheden van respijtzorg door beroepskrachten en vrijwilligers.
5. Door de pakketmaatregelen AWBZ komen nieuwe doelgroepen bij gemeenten in beeld zoals licht dementerenden en mensen met psychiatrische problematiek. Bekijk met samenwerkingspartners hoe respijtzorg voor mantelzorgers van deze groepen georganiseerd kan worden.

Zorg en maatschappelijke ondersteuning: leer elkaar beter kennen!

Mirjam Rozendal, geriatrieverpleegkundige Deventer Ziekenhuis: 'Formele zorg en mantelzorg overlappen elkaar.'

Mantelzorgers zoeken vaak pas hulp nadat de zorg hun te veel is geworden. In Deventer wordt daar niet op gewacht sinds partijen in de zorg en maatschappelijke ondersteuning elkaar hebben gevonden.

Het begon met een voor de hand liggende vraag, vertelt Annet ter Braak, consulent van het Carinova Steunpunt Mantelzorg in Deventer. 'Wat doen jullie voor de mantelzorg als iemand de diagnose dementie te horen krijgen, maar nog geen zorg nodig heeft? Drie jaar geleden vroeg ik dat aan verpleegkundigen van de geriatrieafdeling van het Deventer Ziekenhuis. Het antwoord was verbluffend: niets.'

Inmiddels is dat veranderd. 'Vooral dankzij de enorme gemotiveerdheid van de verpleegkundigen van die afdeling,' benadrukt Ter Braak. Wanneer bij een patiënt mogelijke dementie of beginnende dementie wordt vastgesteld, informeren de verpleegkundigen de mantelzorg over het Steunpunt Mantelzorg. 'Gemiddeld worden er zo vier tot vijf mantelzorgers per maand naar ons doorverwezen. De verpleegkundige vraagt ook of het akkoord is dat ze een deel van het dossier naar ons toestuurt, zodat we meteen alle relevante informatie hebben.'

Nauwelijks in beeld

Het is nog steeds een probleem: de zorg is ingesteld op de patiënt en de mantelzorg komt nauwelijks in beeld. Bovendien

vragen mantelzorgers nauwelijks aandacht voor zichzelf. 'Mantelzorgers willen niet klagen,' zegt Ter Braak. 'Ze hebben het gevoel dat de zorgvrager het moeilijk genoeg heeft en daarom terecht alle aandacht krijgt. Pas als het water hen aan de lippen staat, zoeken ze hulp.'

Dit probleem wordt meestal pas serieus aangepakt als de verschillende partijen elkaar leren kennen. 'De verpleegkundigen van het Deventer Ziekenhuis waren aanwezig op een avond voor mantelzorgers, vertelt Ter Braak. 'Nadat we met elkaar in gesprek raakten, is het initiatief bij hen op de werkvloer ontstaan. Er zijn geen beleidsstukken aan te pas gekomen en het kost niets.'

Elkaar opzoeken

Partijen die bij de zorg en maatschappelijke ondersteuning betrokken zijn moeten elkaar beter leren kennen: daar valt nog een wereld te winnen. Bijvoorbeeld zoals met een ander initiatief in Deventer. Om input te krijgen voor de nieuwe Wmo-beleidsnota zijn vertegenwoordigers van mantelzorgers, vrijwilligers en de zorgorganisaties bijeen gekomen, vertelt Nicolien de Vries, Wmo-beleidsmedewerker bij de gemeente Deventer. 'In het voorstel dat het college nu aan de raad voorlegt, is opgenomen dat medewerkers van het Wmo-loket in de wijken een training krijgen om ook alert te zijn op zorgvragen van de mantelzorg. Dat is in een korte workshop al eens besproken, maar dat is niet genoeg.

Het draait bij het loket nog hoofdzakelijk om de zorgvrager. Daarnaast willen we stimuleren dat huisartsen mantelzorgers net zo systematisch gaan doorsturen als de geriatrieafdeling in het ziekenhuis. Verder wordt de jaarlijkse mantelzorgcampagne samen met de Wmo-adviesraad en Carinova opgezet.'

Onbekend, onbemind

Een actieve, uitnodigende benadering van mantelzorgers is echt nodig, benadrukt Annet ter Braak. Want onbekend maakt onbemind. 'Als je mantelzorgers over gespreksgroepen met lotgenoten vertelt bijvoorbeeld, is de reactie vaak: ach, praten verandert toch niets. Inderdaad, aan de gezondheid van degene voor wie je zorgt verandert het niets. Maar ik zeg altijd: je moet eerst ervaren hoe het voelt om over je zorgen en problemen te praten. Met elkaar erover praten helpt dus echt.'

Actief informeren is ook nodig om mantelzorgers de weg naar verdere ondersteuningsmogelijkheden te wijzen. 'Mensen weten niet dat ze hulp kunnen krijgen bij het uitzoeken en aanvragen van formele zorg, dagbesteding of respijtzorg. Of dat er allerlei speciale vakantiearrangementen bestaan waardoor je met degene voor wie je zorgt nog samen op vakantie kunt. Mensen weten zelf niet wat er allemaal nog mogelijk is.'

Betrokkenheid

'Ik wil een betrokken moeder zijn, maar merk dat behandelaars en verpleging familie vaak als lastig ervaren. Ze zouden ons juist moeten zien als partner in de zorg.' Jet, moeder van een 32-jarige dochter met borderline.

Hoe kunt u meer mantelzorgers bereiken?

1. Spreek in communicatie-uitingen de lezer aan met: 'zorgt u voor een ander?' Niet iedereen weet wat mantelzorg is of ziet zichzelf als mantelzorg.
2. Richt u op verschillende mantelzorgers: jong, oud, werkend, allochtoon, enzovoort. Dan komt u 'dichtbij' en communiceert u effectief. Het bepaalt ook de plek waar u communiceert (zoals school, sportclub, kerk of moskee), het communicatie-kanaal (digitaal of persoonlijke ontmoeting) en de boodschap.
3. Werk samen met de formele zorg. Veel mantelzorgers komen vanwege de zorg voor de ander bij de apotheek, de eerste- en tweedelijnszorg, het Wmo-loket en het indicatieorgaan.
4. Bevorder de deskundigheid bij het Wmo-loket én bij andere partijen zodat zij mantelzorgers herkennen, kunnen bespreken of zij ondersteuning nodig hebben en hen (ook preventief) kunnen wijzen op het formele en informele zorgaanbod in de regio.
5. Benut de kennis en ervaring van Steunpunten Mantelzorg en organisaties voor vrijwilligerszorg (Vrijwillige Thuishulp, Buddyzorg, Georganiseerde Burenhulp en Vriendendiensten). Zij helpen u graag om burgers te bereiken.

AMSTELVEEN HELPT MANTELGORGERS MET WONINGTOEWIJZING

Dichtbij wonen maakt mantelzorg makkelijker

'Als de omstandigheden gunstig zijn, zorgen mensen graag voor een naaste die het zonder hulp niet redt. Dicht bij elkaar wonen: dat is zo'n gunstige omstandigheid.'

Met deze woorden motiveert de Amstelveense wethouder Jacqueline Koops een opmerkelijk initiatief: 'We hebben in Amstelveen uitgetoetst hoe we aan de woonvraag van mantelzorgers tegemoet kunnen komen. In 2010 hebben we tien urgenties beschikbaar gesteld voor woningen die met voorrang kunnen worden toegewezen als het gaat om mantelzorg. In 2011 doen we dat opnieuw. Daarna bekijken we of we het structureel gaan doen.'

Corry Brouwer is mantelzorgmakelaar bij het mantelzorgsteunpunt in Amstelveen. Zij kent de mantelzorgers om wie het

gaat. 'Er is bijvoorbeeld een urgentie gegeven aan een alleenstaande vader uit Tilburg die meerdere cva's gehad heeft en lijdt aan epilepsie. Bijna al zijn familieleden zijn overleden; hij was helemaal afhankelijk van zijn 15-jarige dochter. Die raakte door de zorg voor haar vader geïsoleerd van haar vriendinnen. De enige die vader en dochter bijstaat, is een nicht van de vader uit Amstelveen. Zij reed naar Tilburg als de vader na een epileptische aanval extra zorg nodig had. Voor iedereen was het beste dat vader en dochter naar Amstelveen verhuisden maar normaal zou de wachttijd voor een woning in de sociale sector acht jaar zijn geweest.'

Klein aantal

De praktijk leert dat maar een klein aantal mantelzorgers een beroep doet op de urgenties. Mantelzorgers zijn via het

mantelzorgsteunpunt erover geïnformeerd. Baliemedewerkers van de woningcorporatie hebben een vraag naar mantelzorg opgenomen in hun standaardvragen aan woningzoekenden. En medewerkers van het Wmo-loket zijn ervan op de hoogte. Uiteindelijk zijn er vorig jaar in Amstelveen 24 gesprekken gevoerd met gegadigden; negen daarvan leidden tot het afgeven van een urgentie. 'Hoeveel het er in de toekomst worden, is moeilijk in te schatten. De praktijk moet dat leren,' licht Dunja Beentjes, consulent urgente woonzaken van de gemeente Amstelveen, toe. 'De gemeente vindt mantelzorgers een belangrijke groep, daarom zijn we ermee begonnen. De woningcorporaties waren direct bereid mee te doen. Vanuit hun maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben zij in hun missie ook inspanning voor bepaalde doelgroepen opgenomen. Zij willen bijvoorbeeld ouderen zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving laten wonen.'

Ook andere mogelijkheden

Elke gegadigde wordt in een gesprek van een uur gescreend door het mantelzorgsteunpunt. 'Tijdens de pilot heb ik regelmatig de medewerkers van de woningcorporatie gesproken,' vertelt Corry Brouwer. 'Dat was erg leerzaam. Je krijgt meer inzicht in de woonvragen en motivaties. Soms is iemand het vooral te doen om een grotere woning of om snel aan een woning te komen.'

Het steunpunt mantelzorg is erop ingesteld met mantelzorgers hun dagelijkse zorg goed tegen het licht te houden en

te kijken met welke oplossingen een mantelzorger geholpen is. Het kan mantelzorgers bijvoorbeeld wijzen op de mogelijkheid van dagopvang of andere respijtzorg, of de mantelzorger stimuleren met de werkgever te bekijken of er in de werktijden iets te versoepelen is. 'Ook in een screeningsgesprek bij een urgentieaanvraag komen alle andere mogelijkheden aan bod,' verduidelijkt Brouwer. 'En ik bespreek met de mantelzorger ook goed alle consequenties. Beseft iemand bijvoorbeeld wel wat het inhoudt - voor jezelf én voor je gezin - om iemand in huis te nemen? Soms blijkt dat er nog andere oplossingen zijn waar mensen zelf niet aan gedacht hebben, bijvoorbeeld een pgb aanvragen waarmee extra hulp betaald kan worden. Wordt het toch een urgentieaanvraag, dan verzamel ik meteen alle benodigde gegevens. Het verslag stuur ik naar de gemeente en corporatie. In het begin bespraken we elke casus met elkaar. Nu nemen we het verslag als uitgangspunt bij een beslissing en zien we elkaar nog een paar keer per jaar voor overleg.'

Zelfstandig

'Desnoods wilde ik het huis kraken zodat Luuk juist in zijn eigen buurt zelfstandig kon gaan wonen.' Petra, moeder van Luuk (25) die licht autistisch is en werkt bij een supermarkt. Hij woont sinds kort in een duowoning naast zijn moeder.

Mantelzorgmakelaar Corry Brouwer bespreekt met mantelzorgers die een woonurgentie aanvragen uitgebreid hun situatie. 'Iemand in huis nemen heeft een enorme impact op jou en je gezin.'

Hoe komt u tot een mantelzorgvriendelijk woonbeleid?

1. Regel vooraf de randvoorwaarden zoals: de juiste partijen bij elkaar brengen en een gezamenlijke visie bepalen. Dat leidt tot ontschotting.
2. Zorg dat woonvragen van mantelzorgers bij één persoon terecht komen en dat bij iedereen bekend is wie dit is.
3. Zorg voor maatwerk, dat past bij de specifieke situatie. Er is een breed palet aan woonoplossingen zoals: oplossen van een vervoersprobleem, tijdelijke logeeroplossing, woningaanpassingen, aan- en bijbouwen, prioriteiten bij woningtoewijzing.
4. Werk samen met andere gemeenten als zorgvragers of mantelzorgers naar uw gemeente of naar een andere gemeente willen verhuizen. Denk bijvoorbeeld aan het overnemen van hulpmiddelen of het mogelijk maken dat mensen zich inschrijven in uw gemeente.

Meer informatie vindt u in *Woonbeleid en mantelzorg, een handreiking voor gemeenten* en in de publicatie *Mantelzorgers en hun woonwensen*. Beide zijn te downloaden via www.mezzo.nl/themawonen.

De regioadviseurs van Mezzo

Wilt u ook samenwerken om de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te verbeteren? Neem contact op met een regioadviseur van Mezzo. (Ook te vinden via mezzo.nl/contact.) De regioadviseur kent uw regio en kan u adviseren over het Wmo-beleid in uw gemeente, of u op weg helpen naar goede voorbeelden elders in Nederland.

Noord-Holland

Hanna Blankevoort
Tel. 06-29142567
h.blankevoort@mezzo.nl

Zuid-Holland

Jeanet Moerings
Tel. 06-57884676
j.moerings@mezzo.nl

Groningen, Friesland, Drenthe, Flevoland

IJsbrand van der Kriek
Tel. 06-27517202
ij.vanderkriek@mezzo.nl

Zeeland en Noord-Brabant

Moniek Lommen
Tel. 06-20347859
m.lommen@mezzo.nl

Gelderland, Overijssel, Utrecht, Limburg

Jan Schepers
Tel. 06-11411032
j.schepers@mezzo.nl

COLOFON

De Wmo-krant is een uitgave van Mezzo, Postbus 179, 3980 CD Bunnik.

Telefoon (030) 659 22 22
E-mail: info@mezzo.nl
twitter.com/mezzo_nl
www.mezzo.nl

Teksten: Joop Rosier (Zodra, Wageningen)

Fotografie: Arjan de Graaf (ADG fotografie, Elburg), Roelof Pot (Den Haag), Theo Scholten (Driejuni, Doorn), Joost van Velsen (Hilversum)

Vormgeving: Wrikontwerp (BNO), Utrecht

Druk: Koninklijke Drukkerij Em. De Jong, Baarle Nassau

Opplage: 10.000 exemplaren

Eindredactie: Mezzo / mei 2011

Mezzo: samenwerkingspartner informele zorg

Mezzo is de landelijke vereniging voor mantelzorgers en zorgvrijwilligers. Mezzo zet zich in voor mensen die langdurig en onbetaald voor een ander zorgen: als familielid, vriend, buur of gewoon uit solidariteit, als mantelzorger of vrijwilliger. Samen vormen zij het domein van de informele zorg. Mantelzorg en vrijwilligerszorg vullen elkaar in dat domein aan. Tachtig procent van alle zorg in Nederland wordt thuis gegeven.

Er zijn 14.000 mantelzorgers lid van Mezzo. Dat maakt dat Mezzo spreekt namens de mantelzorgers in Nederland. Daarnaast telt Mezzo ruim driehonderd aangesloten organisaties die opkomen voor mantelzorgers en zorgvrijwilligers en hen ondersteunen.

Samenwerking levert veel op

Mezzo is samenwerkingspartner voor het ontwikkelen van visie en beleid voor mantelzorg en vrijwilligerszorg. De lidorganisaties spelen daarbij een sleutelrol. Zij weten welke ondersteuning in de praktijk vorm moet krijgen, zij weten ook welke specifieke doelgroepen nog niet bereikt worden. De samenwerking tussen gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties, Mezzo en organisaties voor informele zorg levert veel op:

- minder mantelzorgers vallen uit;
- kwetsbare hulpvragers komen niet in een isolement terecht maar blijven meedoen;

- burgers kunnen hun talenten ontplooiën in vrijwilligerswerk;
- de saamhorigheid in wijken neemt daardoor toe;
- subsidiegeld wordt efficiënt benut door kennisdeling van Mezzo-lidorganisaties met andere organisaties.

De lidorganisaties van Mezzo zijn:

- *Platforms belangenbehartiging mantelzorg.* In provinciale en regionale platforms zijn mantelzorgers actief die opkomen voor de belangen van mede-mantelzorgers. Ze zijn vaak vertegenwoordigd in

lokale Wmo-raden.

- *Steunpunten Mantelzorg.* Organisaties waar mantelzorgers terecht kunnen voor persoonlijk advies, informatie, praktische en emotionele steun, cursussen en lotgenotencontact.
  - *Vrijwillige Thuishulp.* Organisaties voor vrijwilligers die gezelschap en praktische hulp bieden aan iemand met een lichamelijke of verstandelijke handicap.
  - *Buddyzorg.* Organisaties voor vrijwilligers die iemand met een ernstige, chronische of levensbedreigende ziekte helpen daarmee om te gaan.
  - *Vriendendiensten.* Organisaties die zich inzetten voor mensen met psychische of psychiatrische problemen.
  - *Georganiseerde Burenhulp.* Organisaties voor vrijwilligers die in de buurt een oudere of iemand met een ziekte of handicap eenmalig of regelmatig helpen met praktische klusjes of gezelschap bieden.
- Zoekt u belangenbehartigers en organisaties bij u in de buurt? U vindt ze op mezzo.nl/adres_in_de_buurt.

Agenda voor de toekomst

Mantelzorgers en zorgvrijwilligers zijn van groot maatschappelijk en economisch belang. Juist nu, in een tijd van dubbele vergrijzing, knelpunten op de arbeidsmarkt en stijgende zorgkosten. Er wordt een steeds groter beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en inzet vanuit de eigen omgeving. Informele zorg mogelijk maken betekent voor Mezzo:

1. In elke gemeente behartigt een actieve groep van mantelzorgers de collectieve belangen.

Burgerparticipatie is een belangrijk onderdeel van de Wmo en veel gemeenten betrekken burgers al bij de voorbereiding van beleid, ook op prestatieveld 4. Mezzo is actief om in elke gemeente ook mantelzorgers aan tafel te krijgen. Zij hebben immers een andere positie dan patiëntvertegenwoordigers. Mezzo helpt waar nodig de expertise van belangenbehartigers en Wmo-raadsleden te vergroten.

2. In elke gemeente is een laagdrempelig ondersteuningsaanbod, gebaseerd op de Wmo-basisfuncties.

De Wmo-basisfuncties mantelzorgondersteu-

ning en vrijwilligerswerk zijn door het ministerie van VWS geformuleerd. De gemeenten hebben een regierol bij het versterken van de mantelzorg en vrijwilligerszorg. Mezzo pleit ervoor dat burgers zorg kunnen combineren met gewone dagelijkse bezigheden als werk, studie en ontspanning. Daartoe moeten zij in elke gemeente een beroep kunnen doen op goede ondersteuning bij mantelzorgtaken of vrijwilligerswerk. Mezzo-lidorganisaties weten vanuit hun expertise welke vormen van ondersteuning nodig zijn, ook voor specifieke doelgroepen.

3. In elke gemeente werken relevante spelers samen.

Goede ondersteuning voor kwetsbare burgers is altijd een kwestie van lokaal maat-

werk. Door bruggen te slaan tussen alle relevante spelers op het gebied van de informele zorg dragen Mezzo-lidorganisaties bij aan een 'gezamenlijke gemeentagenda' voor goede ondersteuning voor kwetsbare burgers. Mezzo denkt daarbij ook buiten het domein van de informele zorg, omdat mensen die zorg nodig hebben met een groot aantal instanties te maken hebben. Goede ondersteuning betekent dat er een samenhangend, vraaggericht aanbod is. Verder zetten we ons in voor de versterking van het netwerk rond zorgvragers en mantelzorgers; ook van zorgvragers die geen mantelzorger hebben.

Meer weten over informele zorg beter mogelijk maken? Kijk verder op mezzo.nl/wmo.

